

Korak bliže Moskvi

Faktografija prvih efekata politike novih vlasti potencira utisak da brod Beograda koriguje kurs. Učestale su napomene da članstvo zemlje u EU nije cilj dostojan svake cene, i da postoji nešto što je iznad važnosti integracije (Kosovo) te da, u slučaju produženog insistiranja Brisela na uslovima pristupa (priznavanju integriteta Kosova) postoji alternativa - brže zблиžavanje Srbije s Rusijom

PIŠE: PETAR POPOVIĆ

Septembarski susret u Sočiju, predsednika Tomislava Nikolića i predsednika Rusije Vladimira Putina, bio je treći uzastopni sastanak njih dvojice tokom devet meseci 2012. Ili, drugi u četiri meseca, otkako su Nikolić premijerno a Putin povratno, na ključnim mestima šefova država. Mogućno je da pamćenje vara - ali, do ovog slučaja, u Srbiji nije bilo nekog državnika nagrađenog sa toliko „ruskih susreta“ za tako kratko vreme. Postoji poziv Putinu da u decembru dođe u Beograd. Ukoliko se poseta ostvari, 2012, će se ubeležiti kao godina reinkarnacije rusko-srpskih veza. Srbija je Rusiji najpouzdaniji partner na Balkanu, deklarirao je uostalom Putin (<http://www.novosti.rs/vesti/naslovna/aktuelno.289.html:395178-Susret-Nikolica-i-Putina-Paraf-na-strateško-partnerstvo>).

Da li to nešto menja u opštoj šemi veza Beograda s velikim silama?

Odlazak predvodnika jedne malene zemlje šefu neke od sila-faktora nije nešto neobično. Postoje diplomatski izveštaji o političarima. U opticaju su analitički obrađene informacije o novima na sceni - ali faktori kreatori međunarodnih okolnosti redovno, čini se, žele da ipak čuju „živu reč“ i da sami „vide čoveka“ za kormilom.

To i jeste ono što je prilika jednom državniku novajliji - da zastupajući stvar za koju se zalaže fascinira sagovornike idejama i energijom. Da osvoji i eventualno potisne podozrivosti.

Lični utisak o Zoranu Đinđiću izdejstvovao je Srbiji u jednom trenutku izuzetno važno, nažalost, kasnije pokolebano prijateljstvo Nemačke. Tekovina tog utiska poništena je Đinđićevim ubistvom i skretanjem s trase njegove vizionarski nadahnute politike.

Druga stvar je itinerer. Redosled poseta je izraz ranga u pridatoj važnosti pojedinim prestonicama. Ulazeći u predsednički avion, predsednik Tomislav Nikolić trebalo je da prvo utvrdi smer svojih inauguracionih poseta i zemljama i ličnostima. Avion šefa države nije usmeren smesta u pravcu Moskve, već najpre u Brisel. U sedište Evropske unije (EU), kojoj je Srbija Borisa Tadića stremila kao potencijalni član. To je bilo ohrabrujuće. Odlazak novog predsednika u EU trebalo je da signalizira da vlada koalicije koja je na vlasti smenila Tadićevu, nema nameru da umanjuje prevashodni značaj integracije Srbije unutar zajednice EU. Druhim rečima, da međunarodni prioriteti Srbije ostaju nepromenjeni.

Politika pridruživanja Srbije Uniji ne mora neophodno umanjivati značaj odnosa Beograda s Moskvom, Pekingom ili Vašingtonom, a pogotovo ih ne isključuje. Prema tim istim centrima svetskog uticaja i moći okrenut je uostalom, i Brisel. Vodeća Nemačka ne libi se, već najsnažnije razvija investicionu, industrijsku i trgovačku saradnju s Kinom i Rusijom. Ipak, i Nemačka i drugi unutar EU zasnivaju saradnju s partnerima van EU, polazeći sa stanovišta svoje pripadnosti zajednici. Znači, ne kršeći politiku, principe i pravila EU. I u tome je delikatnost, kad se dođe do razmatranja pravca kojim, kako se čini, sad kreće Srbija.

Srbija, ukoliko ostaje na „proevropskoj orijentaciji“ kao prioritetnoj, moralo bi i sama kao „član u iščekivanju“ da postupa istovetno. Faktografija prvih efekata politike novih vlasti ne ukazuje, međutim, da je to slučaj. Naprotiv, potencira se utisak da brod Beograda koriguje kurs. Učestale su napomene da članstvo zemlje u EU nije cilj dostojan svake cene, i da postoji nešto što je iznad značaja pristupa integraciji (Kosovo) te da, u slučaju produženog insistiranja Brisela na dosadašnjim uslovima pristupa (priznavanju integriteta Kosova) postoji alternativa - brže zblizavanje Srbije s Rusijom.

Srbija želi članstvo u EU, ali ona „neće više trčati ni za kakvim datumima, jer ju je deset godina trčanja dovelo do prosjačkog štapa“, deklarirao je predsednik Nikolić tu novu poziciju Beograda. (<http://www.blic.rs/Vesti/Politika/345296/Srbija-od-juce-vise-ne-zuri-u-EU>)

„Sada ćemo malo da mislimo na sebe. Imamo prijatelje na svim stranama i neka se takmiče ko će više da nam pomogne“, izjavio je šef Srbije u septembru - nedugo *posle Sočija*. Tvrđe nego u izbornoj kampanji, rekao je da se Srbija neće odreći Kosova i Metohije, bez kojih bi bila „kao na smrt bolestan čovek u velelepnoj palati“.

Posle prvih nedelja s točkovima na oba kološka, uz parolu „za članstvo u Uniji, ali i s Rusijom“, nove vlasti sve češće sada kolosek ka Briselu prepuštaju odronima. „Dačić deli pridike Nemačkoj“, kaže pre nekoliko dana Blic (<http://www.blic.rs/naslovna-stampano-izdanje/439/izdanje-za-15-10-2012>).

Ne tražimo mi njih, neka sad oni traže nas, dao bi se rezimirati taj novi stav nove koalicije. Ruski kolosek je otvoren, užurban je i propustan, a EU neka razmisli. Potrebni smo mi njima, možda i više nego oni nama.

To podseća na neuspehu imitaciju Titove politike, sredinom prošlog veka. Ali okolnosti u kojima je Broz tada Jugoslaviju učinio političkom silom prevaziđene su za sva vremena - a, opet, ko je u tom, tada rivalski podeljenom svetu bio sam Broz najbolje objašnjava broj lidera u Beogradu, okupljenih na njegovoj sahrani.

Pred novim izazovom

PIŠE VLADIMIR GLIGOROV

U septembru je Evropska centralna banka rešila da pošalje što je moguće snažniju poruku da je euro ireverzibilan projekat. Potom su na sastanku Saveća unije usvojeni planovi o stvaranju bankarske unije, a sledi i dogovor o nekoj vrsti fiskalne unije. Ukoliko se svi ti planovi ostvare, neminovno će se otvoriti pitanje demokratske kontrole i reforme ustanova Evropske unije (EU), što će naravno, voditi novom ugovoru ili ustavu na kome se čitava građevina zasniva. Koji su izgledi da se stvari tako odvijaju i kako će na kraju izgledati ovaj savez država?

Možda je najjednostavnije prići ovim pitanjima odgovorom na jedno drugo pitanje: zašto je odbrana eura toliko važna? Na kraju krajeva, Evropske je unija postojala i pre nego što je uveden zajednički novac, mogla bi da nastavi da postoji i ako ga ne bi bilo. To, međutim, nije tačno. Pre nego što je uvedena novčana unija, zajedničko tržište je delovalo u uslovima, uglavnom postojanja nacionalnih finansijskih sistema. U procesu uvođenja novčane unije i, posebno pošto je ona postala stvarnost, finansijski je sistem internacionalizovan, unutar euro zone, ali je povećano i prisustvo evropskih banaka na svetskom bankarskom tržištu. Uz to, ulaganja iz razvijenih u manje razvijene zemlje članice Evropske unije su značajno povećana, a ona su dovela, kako do povećanih neravnoteža u spoljnotrgovinskim bilansima, tako i do značajnog rasta stranih, uglavnom privatnih dugova. Tako da okolnosti u kojima je uveden euro i ove aktuelne nisu nikako iste. Iz čega bi se moglo zaključiti da nije uopšte izvesno da bi se moglo sačuvati zajedničko tržište ako bi se raspala novčana unija. Jer bi se javila potreba da se uvedu svakojake mere zaštite kako bi se očuvala unutrašnja privredna, finansijski i socijalna stabilnost, a moguće je i politička.

A, ako nema zajedničkog tržišta, nema Evropske unije. Jer, ona je pre svega sistem slobodne trgovine i ako nje nema, ništa drugo nema mnogo smisla. Izgubila bi se sva postojeća regulativa, a sa njom i potreba za zajedničkim sistemom